

AHASVERUS' GRAF,

DOOR

P. H. VAN MOERKERKEN JR.

Wie zegt dat Ahasverus dood is? Nog leeft hij op aarde, niet het eeuwige leven, maar een leven van onafzienbaren tijd. En Ahasverus kan niet anders. Eeuwen lang riep hij den dood aan; hij zocht de steden op der zwarte pest; hij werd gezien in de woeling der beroemde veldslagen, maar hij bleef ongedeerd rondgaan over de ouder wordende aarde. Een herinnering dreef hem voort, de schrikkelijke herinnering aan een bovenaardschen blik. Wel zegt de legende, dat de Goddelijke Mond, op den lijdensweg, den meedoogenloozen jood Ahasverus doemde tot een zwerftocht zonder rust en dood; maar de legende heeft de historie opgesierd, want deze verhaalt niet van woorden, door Christus tot hem gesproken. Wij weten slechts van een eindeloos-weemoedigen blik, vol deernis en goddelijke liefde, waarmede Hij zijnen smader heeft aangestaard. Die blik, de glans dier oogen, peilloos als de hemelen, is niet uit de gedachtenis van den hardvochtige geweken, en toen zijn gezin gestorven was, werd hij voortgejaagd, de grenslooze tijden in, over de grenslooze aardelanden. Nooit heeft hij den diepen zin dier oogen begrepen, nooit hunne sterke liefde gevoeld. Wat hem voortdrijft, ook door deze oogenblikken waarin wij thans leven, is de angst voor het onbegrepen Goddelijke. Maar in de vage verborgenheden van Ahasverus' ziel sluimert de hoop, dat hij eens zal mogen rusten, wanneer het raadsel van dien diepen blik hem wordt ontsluit. En intusschen zoekt hij en zoekt rusteloos, over de kerkhoven der wereld, of hij wellicht de plek van zijn graf zal vinden.

Zoo werd hij gezien, nog enkele jaren geleden, op de twee treurigste doodenakkers van Europa. Hij, die geen eenzaamst veldpad onbetreden liet, die de wereldsteden der vlakten doorzwierf en de hoogste gehuchten der bergen, Ahasverus strompelde over de heidevelden in den zuid-oostelijken hoek van het land der Friezen, niet verre van de plek

waar de volksoverlevering de vroegste kerk van Noordwolde plaatst.

Eene oude boerin zag hem gaan. Het was een maannacht in den nawinter en een gure wind blies over de eindelooze zwak-golvende landen, schrale akkers, drassig veen en hoogen heidegrond, waartusschen kleine meren blonken onder het dwergachtig struikgewas. Onder duistere boomgroepen, ver weg, lagen de stille lichten van boerenhoeven als roode, op aarde gezonken sterren.

De doelloos dwalende grijsaard volgde den diep gegroefden zandweg, die noordwaarts leidde over verre heuvelruggen: de zeven sterren van den Grooten Beer straalden daar vóór hem. Plotseling bevond hij zich — had hij de sporen van het heidepad in droom verlaten? — op een hooge zandige plek, omringd door een lagen wal met schraalverwaaide eikenboompjes, waar de nachtwind klagelijk door zong. Tusschen heidekruid en wilde halmen bespeurde hij gesteenten, neerliggend of half-opgericht, verbrokkeld onder de ruige gewassen. Hij zag er de letters van zijn volk, dezelfde teekenen als voor tientallen van eeuwen werden gegrift in de tafelen van Sinai. Zij lagen en stonden alle met het geheim van hun blind gelaat naar het oosten gericht, maar de oude man, die onwillekeurig ook den blik wendde naar de streken van het licht, zag slechts den neveligen maannacht sluimeren over het woud aan de kim, maar troost ontwaarde hij niet.

Toen dacht hij aan de vergetenen, wier stof daar sliep onder de gebroken zerken en hij boog zich en streefde ze alle met de hand, de grauwe gesteenten, die wellicht in lange jaren niet vochtig waren geworden van de tranen der treurenden. Was hij op zijn eeuwenlangen tocht niet eerder over dit stille heidepad gegaan? Had hij hen nooit ontmoet, de kinderen van zijn volk, naar deze eenzame en onvruchtbare velden uitgestooten, ter prooi aan de stormen van oost en noord?

En de weemoed der verlatenheid overviel den ouden man, die de verlatenheid kende zooals geen ander sterveling. Hij zag, als hij hier ten tweeden maal zou komen, dat de halmen en de ruige struiken de steenen zouden verborgen hebben voor altijd. De

Ahasverus' Graf.

dooden van zijn volk zag hij vergeten, de grafsteden gehoond. Eenzamer dan de levenden schenen de dooden hem. En toch verlangde hij bij hen te zijn, niet meer te worden nagewezen op de markten der steden en geschuwd door kinderen, wier hoofd hij zoo gaarne zou hebben gestreeld. Zijn ziel, moede van de bepeinzing veler eeuwen, hijgde naar rust. Opnieuw staarde hij naar den zwijgenden horizont; maar de blik van den raadselachtigen Lijder onder het kruis verscheen hem, daar verre in den zilveren nevel boven het nachtelijk land. En het raadsel bleef; het hart van den joodschen zwerver kon de verheven Deernis niet aanschouwen. Voor de dageraad aanbrak, stond Ahasverus op en keerde terug langs den mullen zandweg, zuidwaarts.

Het was zomer geworden, terwijl de grijsaard door rivierdalen en over bergpassen trok. Toen werd hij gezien in de koninklijk-schoone stad Praag.

Daar ligt, aan den rechteroever der Moldau, waar de snelle stroom, gedwongen door de heuvelen van den Hradschin, even oostwaarts buigt, in de oude Josefstadt een triestig oord, door de Joden het Huis des Levens genoemd. Het is echter een woonsteê van somberen dood. Onder dichte verwilderde vlierboomen staan daar duizenden grafsteenen, opeengedrongen tot een wonderlijken chaos. Groote joodsche letters zijn in die steenen gebeeldhouwd, omlijst van weelderige ornamenten en bekroond door het symbool van familie of stam. Maar vele dier teekenen werden onzichtbaar onder het vochtige mos, vele dier monumenten zakten scheef in den killen, weeken grond. De muren van hooge huizen omringen nu den tuin; want de oude stad wordt vernieuwd en rijst slanker op, met breeder straten, waar eertijds de beroekte gevels der Jodenkrotten over hun slijkerige stegen bogen. Dicht bij het vervallen poortje staat echter nog een oud gebouw, somber en streng.

Op het uur dat Ahasverus, gedreven door zijn heimwee naar de dooden, zich in de richting van den hof begaf, straalde een hooge zomerzon over de zwoele stad en in de middagstilte galmde lachen van vrouwen

en geschreeuw van kinderen over het zwaar geboomte.

De Wandelaar der eeuwen trad binnen. Dieper boog hij zijn gekromde gestalte onder het lage welfsel der takken en langzaam strompelde hij voort over de groene paden, waar geen zonlicht viel en het gloeiend hemelblauw onzichtbaar was. Toen bemerkte hij het oude huis en de keldervensters, wier openingen gelijk lagen met den vloer van den tuin. En hij zag daarbinnen op armelijke legersteden zieken rusten, donkere oogen in vaal gelaat, die treurig gluurden naar de halmen rond de bemoste steenen, naar het roerloos gebladerte en den eenzamen grijsaard. Hun bleeke handen lagen gevouwen over de borst. Waar droomden zij van? Vreesden zij onder die lange halmen te rusten bij hunne vaderen en verlangden zij nog naar de blauwe lucht? Ahasverus ging voorbij en begreep het niet.

Hij ging voort in den woesten doolhof der gesteenten en hij begreep slechts één ding: ook hier, in het hart dier oude stad, wier grondslagen wellicht zoo oud waren als hij zelf, waar vreemdelingen rondgingen, die de graven van zijn volk verachtten en er langs traden met meelijdenden glimlach, in de hand van den joodschen poortwachter een geldstuk offerend voor de romantische gevoelens, opgestegen uit dit wild en troosteloos oord, — ook hier zou hij niet mogen rusten. Hij voelde dat zijn graf niet op aarde was bestemd, noch op de verlaten stormachtige heiden, noch in den duisteren hoek der wereldstad. Want de blik van Jezus doorboorde de duisternissen van negentien eeuwen en het Raadsel der weemoedvolle oogen bleef voor Ahasverus omsluisd. Wat is het verlossend geheim van dien blik? peinsde hij, voortgaande onder de treurende twijgen van den tuin. . . .

Maar Ahasverus, in wien de ziel van heel een volk voor hare blindheid boet, begrijpt het niet en, onmachtig de heerlijkheid der hemelsche liefde te aanschouwen, zal hij, terwijl de goudstukken, met Tiberius' beeld geslagen, nog rinkelen in zijn zak, blijven zwerven tot de afsluiting der tijden.